

ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Αρ. Πρωτ. 26170/30.11.2007

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Εκδήλωση ΤΕΕ/ΤΚΜ για τους μετανάστες της Θεσσαλονίκης:

κατοικία, κοινωνία, επιχειρηματικότητα

Μετανάστης είναι πλέον περίπου ένας στους δέκα κατοίκους της Θεσσαλονίκης (αν συνυπολογιστούν και οι ομογενείς), γεγονός που, σε ορισμένες περιπτώσεις, έχει αλλάξει την αστική «φυσιογνωμία» ολόκληρων περιοχών της πόλης, ιδίως στα δυτικά. **Η παρουσία αλλοδαπών στο πολεοδομικό συγκρότημα τετραπλασιάστηκε στη δεκαετία 1991-2001**, με αποτέλεσμα να έχουν δημιουργηθεί **νέοι δημόσιοι χώροι και καινούργιες «πολιτείες»** (πχ, Νικόπολη, Ευξεινούπολη, Γαλήνη, Λαχανόκηποι).

Τα παραπάνω περιλαμβάνονται σε μελέτη ομάδας εργασίας του ΤΕΕ/ΤΚΜ, με τίτλο **«Αρχιτεκτονικοί και Πολεοδομικοί Μετασχηματισμοί στη Θεσσαλονίκη, λόγω του φαινομένου της μετανάστευσης»**, που παρουσιάστηκε σήμερα, σε ημερίδα του φορέα (στο πλαίσιο της εβδομάδας εκδηλώσεων ΣΥΝ-ΚΑΤΟΙΚΩ), από τις αρχιτεκτόνισσες **Σοφία Βυζοβίτη, Φυλλιώ Κατσαβουνίδου και Παρασκευή Κούρτη** (στην ομάδα μετείχαν επίσης η οικονομολόγος Θεοδώρα Καραμανλή, οι αρχιτεκτόνισσες **Κωνσταντίνα Μπασιάκου και Μαρία Ράσκου** και ο νομικός **Κωνσταντίνος Τσιτσελίκης**).

Στη Νικόπολη Σταυρούπολης, μια περιοχή ελάχιστα ελκυστική, λόγω της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης και της απομόνωσης, **η συγκέντρωση παλιννοστούντων ομογενών εκτιμάται ότι φτάνει πλέον στο 70% του συνολικού πληθυσμού**, χάρη και στα «ευνοϊκά» δάνεια προς ομογενείς. Με το νόμο 2790/2000 για τη χορήγηση δανείων αγοράς κατοικίας (της τάξης των 60.000 ευρώ), οι ομογενείς μετανάστες από την πρώην ΕΣΣΔ έχουν πια εγκατασταθεί μόνιμα στην πόλη, ενώ εντοπίστηκαν δύο οικισμοί (Γαλήνη και Ευξεινούπολη), όπου έχουν κτίσει εκτός σχεδίου τους δικούς τους αυτογενείς –αυθαίρετους- οικισμούς (**14.000 σχετικά δάνεια χορηγήθηκαν μέχρι τέλους 2005 από την Περιφέρεια Κ. Μακεδονίας**).

Στη δε Ευξεινούπολη, μια αυτογενή, αυθαίρετη «πολιτεία» στην Ευκαρπία, στεγάζονται σήμερα **590 οικογένειες ή 2.640 άτομα**, σε σπίτια που παραμένουν πολλές φορές ανολοκλήρωτα επί χρόνια και χτίζονται με προσωπική εργασία και βοήθεια συγγενών ή φίλων, δυστυχώς χωρίς τη συνδρομή μηχανικών (κάτι εξαιρετικά επικίνδυνο σε μια σεισμογενή περιοχή όπως η Θεσσαλονίκη).

Όπως τόνισαν οι εισηγήτριες, στην περίπτωση των αυθαίρετων «πολιτειών», ακόμη και αν αυτές δεκαετίες μετά ενταχθούν στο σχέδιο πόλης, δεν θα είναι εύκολο

να λυθούν τα πάμπολλα χωρικά και περιβαλλοντικά προβλήματα, που ανέκυψαν λόγω της άναρχης ανάπτυξής τους.

«Ταυτότητα» των μεταναστών και τόποι συγκέντρωσης

Ποιοι είναι όμως οι «ξένοι» της Θεσσαλονίκης; **Οι περισσότεροι προέρχονται από την Αλβανία (50,7% ή 21.717 άτομα)** και ακολουθούν: **χώρες πρώην ΕΣΣΔ (38,5% ή 16.504 άτομα, ποσοστό πολλαπλάσιο σε σχέση με τον μέσο όρο της χώρας, που κυμαίνεται γύρω στο 9%),** Βουλγαρία (3,11%), Τουρκία (1,17%) και Ρουμανία (1,14%).

Οι περισσότεροι ζουν και εργάζονται στη Θεσσαλονίκη 5-10 χρόνια. Οι άντρες αντιμετωπίζουν πολύ χαμηλή ανεργία (2,9%) αλλά στο σύνολό των δύο φύλων το ποσοστό φτάνει το 10%. **Το ποσοστό των ανασφάλιστων στα δύο φύλα φτάνει το 13,2%.** Κατά μέσο όρο αμείβονται με 500-1.000 € το μήνα για απασχόληση 26-48 ώρες την εβδομάδα. Μένουν σε σπίτια που νοικιάζουν, με το ενοίκιο να κυμαίνεται μεταξύ 200 και 300€. **Ελάχιστοι έχουν αγοράσει σπίτι στην Ελλάδα.**

Οι περιοχές με τα μεγαλύτερα ποσοστά ξένων υπηκόων είναι (2001): Άγιος Παύλος (8,84%), Δήμος Θεσσαλονίκης (7,28%) και Νεάπολη (7,22%), ενώ ποσοστό άνω του μέσου όρου του πολεοδομικού συγκροτήματος έχουν επίσης το Ελευθέριο-Κορδελιό, η Μενεμένη και οι Συκιές.

Αν στους αριθμούς που αναφέρονται στους ξένους πολίτες προστεθούν οι ομογενείς μετανάστες από την πρώην Ε.Σ.Σ.Δ., **ο πραγματικός μεταναστευτικός πληθυσμός στο Π.Σ.Θ. είναι πολύ μεγαλύτερος από αυτόν που προκύπτει από την απογραφή της Ε.Σ.Υ.Ε. (5,11%), και αγγίζει το 9,25%** του συνολικού πληθυσμού, με πιο «πολυπολιτισμικό» το Δήμο Ελευθερίου-Κορδελιού, όπου οι μετανάστες αντιπροσωπεύουν σχεδόν το 14% του πληθυσμού.

Οι δημόσιοι χώροι της Θεσσαλονίκης, όπου η παρουσία των μεταναστών πλησιάζει κρίσιμη μάζα είναι: πλατείες Δικαστηρίων («Μπαχτσέ των Ρούσων»), Μακεδονομάχων (που στη γλώσσα τους αποκαλείται «Μπαχτσές της Κορυτσάς», «Μπάτσα Κόρτσαβε»), Βαρδάρη, Σιδηροδρομικού Σταθμού, Θέρμης και Κρήτης, το τέρμα Βούλγαρη στη Χαριλάου και τα πάρκα ΕΡΤ3 και Βασιλικού Θεάτρου, καθώς και οι οδοί Αισώπου, Ιουστινιανού, Πλάτωνος, Ισαύρων και Φιλίππου.

Απευθύνοντας χαιρετισμό στην εκδήλωση, ο γενικός γραμματέας του ΤΕΕ/ΤΚΜ, **Πάρις Μπίλλιας** επεσήμανε ότι η μετανάστευση αποτελεί πλέον αναπόσπαστο κομμάτι της ελληνικής κοινωνίας, η οποία οφείλει να την «ενσωματώσει», αξιοποιώντας τις **βέλτιστες διεθνώς πρακτικές** και τον **ορθολογικό αναπτυξιακό σχεδιασμό.** Όπως είπε, το ΤΕΕ/ΤΚΜ ανοίγει τον διάλογο για τη μετανάστευση-συγκατοίκηση στη Θεσσαλονίκη σε μια οριακή χρονικά συγκυρία, λόγω της **άμεσης γειννιάσης της πόλης με τις δύο νέες χώρες-μέλη της ΕΕ** (Βουλγαρία-Ρουμανία), του γεγονότος ότι το **εθνικό χωροταξικό σχέδιο** βρίσκεται σε δημόσιο διάλογο, της έναρξης της **Δ' Προγραμματικής Περιόδου** (με νέα χρηματοδοτικά μέσα για την αστική ανάπτυξη), αλλά και της υπό εξέλιξη μελέτης εκσυγχρονισμού του ρυθμιστικού σχεδίου Θεσσαλονίκης.

Μόλις το 2,8% των μεταναστών είναι εργοδότες- Επιχειρηματικοί μετανάστες οι Κινέζοι

Μόλις το 2,8% των ξένων πολιτών στην Ελλάδα (κυρίως δε, άντρες) είναι εργοδότες και μόνο το 8,2% αυτοαπασχολούμενοι ή εργαζόμενοι σε επιχείρηση της

οικογένειάς τους, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά για τους Έλληνες είναι 13% και 24%, σύμφωνα με στοιχεία της ΕΣΥΕ, που παρουσίασε στην εκδήλωση ο οικονομικός γεωγράφος **Λότης Λαμπριανίδης**, καθηγητής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Το 2006, στο Επαγγελματικό Επιμελητήριο Αθηνών ήταν εγγεγραμμένοι ως μέλη 3.577 αλλοδαποί και στο Εμπορικό 5.740.

Από έρευνα πεδίου την οποία παρουσίασε ο κ. Λαμπριανίδης, προκύπτει ότι ο μετανάστης επιχειρηματίας στη Θεσσαλονίκη έχει το εξής προφίλ: είναι κυρίως άνδρας (68%), νέος (το 64,4% κάτω των 45) και παντρεμένος (78%). **Το 44% των μεταναστών επιχειρηματιών έχει πτυχίο πανεπιστημίου και το 8% διαθέτει μεταπτυχιακό ή διδακτορικό**, αν και το 66% δεν κατάφερε να αναγνωρίσει στην Ελλάδα τους τίτλους σπουδών του.

Οι περισσότεροι δημιούργησαν την επιχείρησή τους πρόσφατα: περίπου οι μισοί τα τελευταία τρία χρόνια, ενώ το 80% την τελευταία εξαετία. **Πάνω από οκτώ στους δέκα (ποσοστό 86,4%) ίδρυσαν την επιχείρησή τους εξ ανάγκης, για οικονομικούς λόγους, με εξαίρεση τους Κινέζους που έρχονται στην Ελλάδα με έτοιμα σχέδια**, ως επιχειρηματικοί μετανάστες.

Οι περισσότεροι έστησαν την επιχείρηση με τις αποταμιεύσεις τους (62,7%) είτε με συνδυασμό προσωπικού «κομποδέματος» και δανείου από συγγενικό πρόσωπο (83,1%). Πάντως, πάνω από 10 στους 100 το έπραξαν με τραπεζικό δάνειο ή με επιχορήγηση από τον ΟΑΕΔ.

Το 37,3% των μεταναστών επιχειρηματιών ασχολούνται με δραστηριότητες που απευθύνονται κυρίως στην κοινότητά τους (πχ, video club με ταινίες στη γλώσσα τους ή μεταφραστικά γραφεία). Εξαίρεση αποτελούν και εδώ οι Κινέζοι, καθώς μόλις το 5% των δραστηριοτήτων τους απευθύνεται σε ομοεθνείς τους. Σε κάθε περίπτωση, **στο σύνολο των επιχειρήσεων μεταναστών, πάνω από το 51% των πελατών είναι ομοεθνείς τους είτε άλλοι αλλοδαποί**, αλλά όχι Έλληνες.

Την καθημερινή ζωή, κατοικία και συνήθειες των μεταναστριών, οι οποίες συχνά εργάζονται ως οικιακοί βοηθοί στην Ελλάδα, παρουσίασαν στην ημερίδα η αρχιτέκτων-πολεοδόμος **Σαλώμη Χατζηβασιλείου** και η οικονομολόγος-περιφερειολόγος **Όλγα Λαφαζάνη**, αναφερόμενες στα κυριότερα συμπεράσματα έρευνας του Εθνικού Μετσόβειου Πολυτεχνείου. **Η έρευνα, που χρηματοδοτήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος «Πυθαγόρας» του υπουργείου Παιδείας, εστιάστηκε στην περιοχή της Κυψέλης, όπου το 21% του πληθυσμού είναι μετανάστες**, με κυρίαρχη την αλβανική ομάδα (49,2%) και τους Πολωνούς να ακολουθούν (8,5%). Πάντως, δεν δημιουργούνται συμπαγείς και απομονωμένοι πυρήνες συγκεντρώσεων, τύπου «γκέτο».

Οι γυναίκες μετανάστριες υπερτερούν σε σχέση με τους άνδρες στην Κυψέλη (ανέρχονται στο 51,7% του συνόλου των μεταναστών), με πιο πολυπληθή ομάδα τις Βουλγάρες (81,3%). **Οι μετανάστες-στρίες «κατέλαβαν» φθηνά και «γερασμένα» διαμερίσματα, που οι παλιοί κάτοικοι θεωρούσαν ανεπαρκή (αρχικά ακόμη και υπόγεια) και τα μετέτρεψαν σε κατοικήσιμους χώρους με προσωπική εργασία**. Σημαντική, βέβαια, για την επιλογή του χώρου όπου θα επιλέξουν να κατοικήσουν οι μετανάστες είναι και η **ύπαρξη οικογενειακών δικτύων** στην περιοχή.

Ύπνος σε καρέκλα προς 1 ευρώ/ βραδιά

Απάνθρωπες συνθήκες διαβίωσης, που μπορεί να περιλαμβάνουν ακόμη και ύπνο σε ...καρέκλα έναντι 1 ευρώ τη βραδιά ή βιαστικό μπάνιο στην ίδια τιμή, βιώνουν οι «αστικοί νομάδες», μετανάστες-πρόσφυγες στην Ελλάδα, αφού πρώτα περάσουν το «γολγοθά» του ταξιδιού τους μέχρι την «οικοδέσποια» χώρα.

Σύμφωνα με έρευνα, που πραγματοποιήθηκε στο διάστημα 2000-2005 και συμπληρώθηκε με στοιχεία το 2006, την οποία παρουσίασε η αρχιτέκτων **Ελένη Τζιρτζιλάκη**, οι μετανάστες καταλήγουν συχνά «εκ-τοπισμένοι», να ζουν σε εγκαταλειμμένα σπίτια χωρίς φως και θέρμανση ή ακόμη και στον δρόμο, αλλά και να ασκούν τα θρησκευτικά τους καθήκοντα σε νοικιασμένα διαμερίσματα (**στην Αθήνα, πχ, ζουν 200.000 μουσουλμάνοι και λειτουργούν περίπου 40 τζαμιά σε ιδιωτικούς χώρους, όπως αποθήκες, υπόγεια στο κέντρο, διαμερίσματα, αλλά και στην ύπαιθρο**).

Σύμφωνα με την εισηγήτρια, **φιλοξενία στην Ελλάδα προσφέρεται σήμερα επισήμως μόνο στους αιτούντες άσυλο –και σε αυτούς κατ'επιλογή (το 2005 οι αιτήσεις ασύλου έφτασαν τις 9.050, με προέλευση κυρίως από Γεωργία, Ρωσία και Ουκρανία)**. Η Αθήνα εδώ και χρόνια παρέχει στους ανθρώπους αυτούς μόνο το **Κέντρο Υποδοχής Αιτούντων Άσυλο στο Λαύριο**, τα μικρά κέντρα προσωρινής λειτουργίας ΜΚΟ, τη δυνατότητα να φιλοξενηθούν –ελάχιστοι- από το υπουργείο Υγείας σε φθηνά ξενοδοχεία, το **πρόγραμμα «Νεφέλη»**, που πραγματοποιείται από το Ίδρυμα Κοινωνικής Εργασίας και προβλέπει φιλοξενία σε διαμερίσματα (**δύο οικογένειες σε κάθε διαμέρισμα**) και το κέντρο του Ασπρόπυργου, που διοικείται από το Ελληνικό Ινστιτούτο Ανάπτυξης.

Χαιρετισμό στην ημερίδα απηύθυνε ο πρώην πρόεδρος του ΤΕΕ/ΤΚΜ, **Σάκης Τζακόπουλος**, ενώ διαβάστηκε μήνυμα του υπουργού Μακεδονίας-Θράκης, **Μαργαρίτη Τζίμα**. Η εκδήλωση συνεχίστηκε με τις παρεμβάσεις των Αντιδημάρχων, κ. **Συλβάνας Καρασαβίδου** από το Δήμο